

ȘANTIERUL ARHEOLOGIC ALBA IULIA-*LUMEA NOUĂ*
(2016)

Departamentul de Istorie, Arheologie și Muzeologie (DIAM) din cadrul Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia a oferit studenților, masteranzilor și doctoranzilor de la specializările Istorie și Arheologie, și în acest an, posibilitatea de a-și testa cunoștințele dobândite pe parcursul anilor de studiu și de a-și exersa și valorifica aptitudinile de la seminariile practice prin organizarea unui șantier arheologic la Alba Iulia-*Lumea Nouă*. Activitatea de cercetare a fost coordonată de către conf. univ. dr. Mihai Gligor din cadrul DIAM și de către Ancuța Bobîcă, doctorand al Școlii Doctorale de Istorie de la aceeași universitate. Organizarea de șantiere pe acest sit, de către membrii DIAM, cu participarea studenților români (uneori și străini) are o lungă tradiție.

Situl neolitic și eneolitic de la Alba Iulia *Lumea-Nouă* este localizat află în partea N-E a orașului Alba Iulia, pe a doua terasă a râului Mureș, în sectorul său mijlociu de curgere, iar de la descoperirea sa întâmplătoare petrecută în anul 1942 a beneficiat de o serie de cercetări sistematice și preventive, care, pentru perioada neoliticului și eneoliticului din regiune, au particularizat situl datorită unor serii de descoperiri considerate aparte din punctul de vedere al ritului și ritualului funerar.

Perioada de desfășurare a șantierului a fost 28 iulie-18 august 2016, iar la cercetările arheologice sistematice au participat studenți din anii I (Iulia Nuc, Ștefan Borza, Iulian Florea, Sorina Pop, Eugen Costan) și II (Vlad Băzu), masteranzi (Ana Fetcu, Ștefan Wagner, Claudiu Purdea) și doctoranzi (Ancuța Bobîcă, Alina Bințișan, Călin Șuteu).

Investigația arheologică propusă pentru campania 2016 a fost realizată în urma unor prospecții magnetometrice efectuate în zona B a sitului de către dr. Carsten Mischka din Institut für Ur- und Frühgeschichte, Friedrich-Alexander-Universität Erlangen-Nürnberg. Cercetarea neintruzivă a relevat trei zone cu anomalii ridicate, iar pentru săpături atenția s-a

îndreptat spre zona ce prezenta modificări de gradient accentuate, de posibil interes arheologic. S-a trasat o suprafață de 22x13,5 m, împărțită în șase carouri (notate convențional de la A la F), din care caroul deschis în campania 2016, notat cu C, a avut dimensiunile de 5x6m. Pentru extragerea unui maxim de informații, s-a aplicat un caroiaj intern de 1x1 m. S-au conturat și au fost cercetate integral două complexe de tip adâncit, cu materiale atribuite perioadei neoliticului, dar și epocii romane și post-romane. Complexul C1 a dat materiale aparținând culturii Vinča, faza B, și ceramică pictată de tip Lumea Nouă, în timp ce în complexul C2 s-au identificat materiale din neoliticul mijlociu, epoca romană și post-romană.

Descoperirile, reprezentate de piese ceramice, artefacte de os, de fier și cupru, se află în curs de documentare și conservare la laboratorul de conservare și restaurare al UAB, tot cu implicarea studenților, masteranzilor și doctoranzilor. Unele dintre ele își vor găsi locul în expoziția arheologică de la Palatul Apor (spațiul expozițional).

Imagini din timpul șantierului, 2016.

IULIA NUC, ANA FETCU
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

CIMITIRUL EVREIESC DIN ALBA IULIA TABĂRA DE CONSERVARE ȘI RESTAURARE 2016

Comunității evreiești din Alba Iulia și patrimoniului său cultural i s-a acordat o atenție specială începând din anul 2014, odată cu debutul proiectului de cercetare al cimitirelor evreiești din județul Alba. Acest proiect a fost inițiat de Departamentul de Istorie Arheologie și Muzeologie al Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia în colaborare cu Consiliul Județean Alba, Comunitatea Evreilor din Alba Iulia, Federația Comunităților Evreiești din România, Centrul pentru Studiul Istoriei Evreilor din România și Departamentul de Științe Exacte și Inginerești al Universității¹.

¹ *Istorie în piatră. Cimitirul evreiesc din Alba Iulia. Partea I*, Cluj-Napoca, Mega, 2014; Sidonia Petronela Neagoie, *Cimitirul evreilor din Alba Iulia - tabăra de conservare și restaurare 2015*, în *Buletinul Cercurilor Științifice Studențești*, 21, 2015, p. 232-234.

Activitatea de conservare și restaurare din cadrul acestui proiect, în această vară, a fost divizată în trei tabere, sub coordonarea conf. univ. dr. Daniel Dumitran, a lui Valentin Ștefan, restaurator componente artistice din piatră (specialist MC) și a Sidoniei Olea, absolventă UAB. La campania din 2016 au participat studenți de la Facultatea de Istorie și Filologie, din anii (Roxana Murg, Iulia Nuc, Claudia Băraian (Matefi) și II (Radu Turuș, Vlad Bâzu, Valentin Negru, Ramona Puțan, Ariana Bălușă și Adelina Cioară), dar și de la programele de master (Virgil Ioan Boancă, Andrei Sóos).

Etapele de conservare parcurse în cadrul campaniei din august 2016 au constatat în consolidarea pieselor, biocidări, reîntregiri volumetrice indispensabile, integrări cromatice și hidrofugarea pieselor finalizate. Spre deosebire de campaniile anilor 2014-2015, în acest an s-au făcut dezveliri de pământ în jurul unor lespezi, mai precis în jurul pieselor aflate în poziție orizontală. În urma acestei acțiuni, a fost posibilă recuperarea și stabilizarea unor fragmente de pietre valoroase prin vechime, care confirmă existența pe același loc a cimitirului încă din perioada de început a comunității evreiești din Alba Iulia (prima jumătate a secolului al XVII-lea).

La finalul celor trei campanii de conservare și restaurare, a fost estimat un număr aproximativ de 70 de piese finalizate din cele 676 de piese inventariate la începutul proiectului în sectorul vechi al cimitirului.

ROXANA MARIA MURG
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia

PALATUL PRINCIPILOR DIN ALBA IULIA – CERCETARE ARHEOLOGICĂ ȘI DE PARAMENT (2016)

„Palatul principilor” (LMI, clasa A), este situat la sud-est de catedrala romano-catolică din Alba Iulia². Până în anul 2006 s-a aflat în folosința unei unități militare, dar în anii din urmă a intrat în administrarea Primăriei Municipiului Alba Iulia care a solicitat și susținut în principala primele cercetări desfășurate din decembrie 2014 până în august 2015³.

² Monumentul numit „Palatul Principilor” are două curți și reprezintă cam două treimi din ceea ce fost reședința principilor Transilvaniei, inițial aceasta având și curtea în care se află actuala Arhiepiscopie romano-catolică. Configurația și felul în care arată astăzi se datorează în principal modificărilor făcute de administrația habsburgică și de armatele (habsburgică, austro-ungară, română) care au fost în folosința palatului în secolele XVIII-XX.

³ Pentru o prezentare pe scurt a cercetărilor preliminare, participarea studenților și un scurt istoric al ansamblului: <http://diam.uab.ro/index.php?s=10&p=120> (accesat în 20.02.2016) și Diana Tomuș, *Palatul principilor din Alba Iulia (2014-2016)*, în *Buletinul Cercurilor Științifice Studențești*, 21, 2015, p. 229-231.

Cetatea din Alba Iulia cu Palatul principilor la sud (foto: D. Ștefan, 2015).

Studiile preliminare din anii 2014-2015 au stat la baza gândirii unui proiect de conservare și valorificare turistică, în cadrul căruia, apoi, în mai multe perioade din 2016, s-a desfășurat o altă campanie de investigații arheologice și de parament. Și la aceste lucrări au participat studenți, masteranzi și absolvenți de la specializările Istorie, Arheologie și Muzeologie ale Universității din Alba Iulia: Claudiu Purdea, Sebastian Manolescu, Ștefan Wagner, coordonați de către dr. Adrian Andrei Rusu (arheolog expert, Institutul de Arheologie și Istoria Artei, Cluj-Napoca), dr. George Bounegru (arheolog expert, Muzeul Unirii din Alba Iulia) și Doru Bogdan (Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia), alături de Loys Gherasim, Andreea David, Diana Tomuș, Iulia Nuc, Ștefan Borza, Vlad Octavian Pavel, Radu Turuș, Vlad Bîzu, Adelina Cioara, Eugen Costan și Elena Mitrea coordonați de lect. univ dr. Ileana Burnichioiu, pentru cercetări de parament.

Imagini din timpul sondajelor din Corpurile A și E, 2016.

Cercetarea arheologică s-a desfășurat în lunile martie - aprilie 2016 și a fost precedată de investigații noninvazive sau minim invazive: prospecțiuni geotehnice și geofizice (magnetometrie, rezistivitate, georadar) parțiale în exteriorul și în curțile palatului. Apoi, strategia de investigare invazivă (metoda stratigrafică) a fost adaptată la nevoile proiectului de conservare, restaurare și valorificare a ansamblului și la solicitările arhitecților proiectanți sau ale experților tehnici. De aceea, în completarea sondajelor din 2014-2015 au fost realizate sondaje în pivnițele Corpului A (2) și E (3), la parterul Corpului E, în interior, dar și în exteriorul palatului: între Corpurile B și E, perpendicular pe latura sudică a Corpului E (în curtea estică, unde în elevație se observase deja o fisură oblică), perpendicular pe Corpul A la sud (spre colțul sud-estic al palatului) și la îmbinarea dintre Corpurile A și D, pe sud. Au fost urmărite în aceste investigații, cu deosebire, nivelele de călcare vechi, fundațiile aripilor, tehnici și etape de construcție, starea de conservare a zidărilor.

În secțiunile de pe latura de sud a palatului (A2/2016 și D3/2016) a fost surprinsă, cu nivele diferite de păstrare a asizelor din blocuri de calcar, latura de sud a castrului roman, cu refaceri în Evul Mediu și apoi în Renaștere (perioadă din care a apărut în elevație, în zona de îmbinare a aripilor A și D o parte dintr-un portal) și baroc (sec. XVIII-XIX).

Descoperirile arheologice variate, începând cu materiale de construcție romane, inscripționate cu „LEG XIII”, marca legiunii cantonată la Apulum, până la ceramică și cahle medievale, precum și fragmente de vase

din perioada modernă, se află în curs de documentare și conservare, în custodia temporară a Universității.

Pe viitor, valorificarea descoperirilor se va face în expoziția proiectată chiar la interiorul palatului, în aripa E. Numeroasele descoperiri parietale însă (ex. picturi, tencuieli vechi, spolii romane, medievale, renașcentiste și baroce din piatră, între care se află și unele cu reliefuri sau inscripții, alături de părți relevante din elevațiile vechi) vor fi conservate *in situ*.

Exteriorul sudic al palatului: primele decapări ale zidăriei castrului (cu descoperirea primelor asize de deasupra fundației și a celor de sub nivelul ferestrelor actuale), ale unui montanț de portal renașcentist și ale unui fragment de intonacco (2016).

CLAUDIU PURDEA, SEBASTIAN MANOLESCU
Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia